

**Nieuwsbrief
nr.32 / maart 2026**

Beste Vrienden van St. Gerlach,

De periode tussen Carnaval en Pasen, de vastentijd van veertig dagen, is een periode van bezinning. Deze week, halverwege die periode, met de zondag van Laetare ("verheugt u") gloort er enig licht. Het is het moment dat ook wel de Halfvasten genoemd wordt. In Belgisch-Limburg worden voor even de carnavalswagens weer van stal gehaald en in Amsterdam trekt dan de nachtelijke Stille Omgang door de straten van de stad. Voor even wordt de tijd van de vasten doorbroken en mogen er Nonnevotten op tafel komen. Die mogen echter niet afleiden van het einddoel van de vasten. Tegen het einde van de vasten is er Witte Donderdag, de dag van het Laatste Avondmaal waarmee de H. Mis en de Eucharistie door Christus werden ingesteld. Het Allerheiligste wordt dan na de communie in een ciborie naar een zijaltaar gebracht terwijl het Pange Lingua wordt gezongen, waarmee de H. Mis is afgelopen. Een dag later is het Goede Vrijdag, de dag waarop Christus de kruisdood stierf en waarop we om 15 uur de Kruisweg bidden. Met Pasen volgt de verrijzenis van Christus en de vreugde en hoop die Hij bracht. Al deze aspecten van Pasen en de daaraan voorafgaande periode komen in deze nieuwsbrief aan bod:

Vastentijd

We beginnen we een nieuwe rubriek die een paar keer per jaar zal worden geschreven door priesters en leken die, net als St. Gerlach en andere vroege kluizenaars, ergens in Nederland of in het buitenland in stilte leven om zo Christus te kunnen ontmoeten. De rubriek wordt in deze nieuwsbrief ingeluid door Roger Laeven, waarna de eerste auteur, Maurits Sinninghe Damsté, over de leegte en stilte schrijft die speciaal in de vastentijd door ons onderhouden kan worden om in ons leven (en in het bijzonder met Pasen) de verrezen Christus te kunnen ontmoeten.

Witte Donderdag

Er is een verbinding tussen Pasen en het leven van St. Gerlach zoals dat via zijn levensboek, de Vita Beati Gerlaci Eremytae (1227) is overgeleverd. In de Paastijd van het jaar 1164 had St. Gerlach namelijk een mystieke ervaring met het wijnwonder. In de Vita is dit wijnwonder uitvoerig beschreven. Het had voor St. Gerlach een dubbele betekenis. St. Gerlach krijgt met dit wonder een teken dat God zijn inzet en verdiensten waardeert, maar ook een teken dat zijn leven in dienst van God bijna voltooid is.

Een jaar later is het zo ver en is St. Gerlach stervende. Dan is er een tweede wonder wanneer St. Servaas aan het sterfbed van St. Gerlach verschijnt om hem te bedienen met de Laatste Sacramenten. Beide wonderen zijn in de Gerlachuskerk op fraaie fresco's van Schöpfung afgebeeld. Het wonder aan het sterfbed is onder andere bijzonder omdat het één van de eerste Eucharistische wonderen in Nederland

en België is. Nog op zijn sterfbed getuigt St. Gerlach van zijn vertrouwen in God, waarna St. Servaas verschijnt. Dit wonder willen we komend jaar wat meer onder de aandacht brengen omdat daarmee St. Gerlach ook als belijder (geloofsgetuige) geëerd kan worden. Ter verbetering van het Kruiswegpark naast het kerkhof van St. Gerlach willen we vanuit de Vrienden van St. Gerlach komend jaar tegen de kerkhofmuur een kapelletje (een voetval) bouwen met een afbeelding van dit Eucharistisch wonder aan het sterfbed van St. Gerlach om ook aan dit aspect van het leven van St. Gerlach aandacht te besteden.

Goede Vrijdag

Op Goede Vrijdag zal bij de kruiswegmuur in het Kruiswegpark om 15 uur weer de Kruisweggebeden worden. Dit keer samen met enkele pelgrims die daarvoor vanuit Meerssen naar Houthem zullen lopen. De narcissen die deze winter met het oog op Pasen zijn gepland, staan in het parkje inmiddels in bloei. Hopelijk blijft die bloei tot en met Goede Vrijdag en de daaropvolgende Pasen!

We hopen dat u zich in deze Halvasten zult verheugen op Pasen en dat met Pasen de kracht van de verrijzenis van Christus uw hart zal vullen met vreugde en hoop, en kracht zal geven om als Vrienden van St. Gerlach te blijven samenwerken. Dat onze inspanningen, gezien de recente nominatie van de Vrienden van St. Gerlach voor de Kunst en Cultuurprijs 2026 van de gemeente Valkenburg, in bredere kring zijn opgemerkt, geeft moed (ongeacht of het bij een nominatie blijft of tot een uitreiking komt). We nodigen u als genomineerde Vrienden van St. Gerlach alvast uit voor de uitreiking door de Cultuurraad Valkenburg a/d Geul van de gemeente Valkenburg op 18 april a.s. vanaf 15 uur in de Kloosterkerk aan de Oosterweg (zie hierover meer aan het einde van de nieuwsbrief).

Redactie Nieuwsbrieven bestuur Vrienden van St. Gerlach

NIEUWE RUBRIEK

Deze nieuwsbrief gaat vanaf deze Pasen 2026 een nieuwe rubriek krijgen. Naast alle artikelen rondom de *'buitenkant'* van het leven en de verering van de heilige Gerlach zal er vanaf Pasen ook regelmatig een bijdrage zijn over de *'binnenkant'* van het leven van de heilige Gerlach. Uiteraard kunnen we daar weinig direct over weten, maar we hebben enkele schrijvers bereid gevonden die het kluizenaarsleven van binnenuit kennen. Drie Nederlandse kluizenaars en ondergetekende zullen afwisselend een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief die afkomstig is *'uit de diepte'* van het kluizenaarsleven.

Uiterlijk is zo'n leven wellicht weinig spectaculair. Ook kluizenaars eten, drinken, slapen en werken. Daarnaast hebben ze een gebedsleven en lezen en studeren ze. En is er net als voor iedereen de nodige ontspanning. Maar wat gebeurt er aan de binnenkant? We hopen daar met onze bijdragen een beetje licht op te werpen en op die manier ook indirect op de binnenkant van het leven van de heilige Gerlach. Omdat de rubriek poogt een blik te werpen op de binnenkant en op het hart van de zaak hebben we gekozen voor de naam ***'De profundis'***. Dat is een titel die genomen is uit de Latijnse vertaling van de psalmen, concreet uit psalm 130. Het is Latijn voor *'Uit de diepte'*. Dat zijn de woorden waar deze psalm mee begint.

We hopen dan ook dat onze bijdragen mogen komen *'uit de diepte' van het hart* en *'uit de diepte' van het kluizenaarsleven*. De schrijvers zullen in hun bijdragen steeds kort even worden voorgesteld. Ik wens u veel leesplezier met deze nieuwe rubriek!

Nog een gezegende Veertigdagentijd als voorbereiding op *'de diepte'* van Pasen!

Alle goeds,

Roger Laeven (voorheen broeder Lazarus), lid van de redactie van de nieuwsbrief

DE PROFUNDIS

LEEGTE EN STILTE: WEGEN NAAR ONTMOETING MET DE VERREZEN CHRISTUS¹

Op Paasmorgen begeven enkele vrouwen zich naar de tuin-tombe waarin het dode lichaam van de gekruisigde Jezus opgebaard ligt. En daar aangekomen treffen de zoekende vrouwen een hemelse Paasbode, die hen vervolgens uitnodigt: “Kom, en aanschouw waar Hij gelegen heeft” (vgl. *Matteüs 28:6*; *Marcus 16:6*). Deze uitnodiging om de leegte van het graf te komen aanschouwen grijpt mij; en naast mij ook vele andere Godzoekers. Immers, jaarlijks reizen tienduizenden pelgrims uit heel de wereld naar de oeroude Kerk van het Heilig Graf in Jeruzalem om de leegte van Jezus’ tombe te aanschouwen.

Mensen van alle tijden hebben langere of kortere reizen gemaakt om een bezienswaardigheid te bezoeken, maar de bedevaart naar het graf van de Verrezen Heer draait alles om. Mensen maken deze pelgrimstocht niet om “iets” te zien. Integendeel: zij zijn pelgrims geworden om “niets” te zien. Want Jezus’ graf is leeg: daar gaat het nu net om. Echter, in het ochtendlicht van Pasen is deze “leegte” van Jezus’ tombe omgebogen. Zij is drager geworden van een heilbrengende betekenis. Deze grafleegte ademt namelijk geen doodse stilte, maar is daarentegen tot vruchtbare ruimte gevormd – een lege ruimte die zicht biedt op de Gekruisigde Overwinnaar: de Levende Christus.

Men hoeft de reis naar Jeruzalem niet fysiek te ondernemen om deze vruchtbare leegte te aanschouwen. De uitnodiging van de hemelse bode om de “Paasleegte” te betreden geldt namelijk ook voor ons in ons dagelijkse leven. Thuis en op het werk kunnen wij immers ook de levende leegte tegemoet gaan en daarin Jezus Christus ontmoeten. Eremieten en kluizenaressen – ook de heilige Gerlach van Houthem – geven gehoor aan deze uitnodiging op een meer intensieve wijze dan andere Godzoekers. Het alleen-zijn van de kluizenaar, het eenvoudige leven van de eremietin en hun beider bewaking van de stilte staan (als het goed is) steeds in dienst van een ontmoeting met de Verrezen Heer.

Andere Godzoekers kunnen gestalte geven aan dit eremietische “leven in de leegte” op allerlei eenvoudige en praktische manieren: tijdelijk minder afspreken met anderen; een tijdelijke uitbanning van onnodig geluid in huis; meer optische leegte creëren door spullen te ordenen en op te ruimen; eenvoudiger koken; tijdelijk minder of helemaal niet eten; en tijdelijk zich eenvoudiger kleden.

Een leefomgeving van stilte en leegte is, mits geschapen door een gelovig hart, in feite een vorm van gehoorzaamheid aan het door God gegeven beeldverbod: “Gij zult geen beelden maken en die aanbidden” (vgl. *Exodus 20:4–5*; *Deuteronomium 5:8–9*). Door op eremietische wijze gehoor te geven aan het beeldverbod en ons daarmee niet vast te pinnen op ingefluisterde, vastgeroeste en valse beelden van God en van onszelf, ontstaat er een onbevangen ruimte in ons leven waardoor wij God de Zoon op geheel onverwachte momenten en in volkomen onvermoede gedaanten kunnen ontmoeten. De Paasleegte maakt ons namelijk ontvankelijker voor de Christus-ontmoeting.

In vele evangelieverhalen over de Verrezen Christus wordt Hij aanvankelijk niet herkend door Zijn leerlingen. Hun ogen waren wellicht nog vertroebeld door allerlei half-ware beelden die zij koesterden van hun Leraar, van hun Jezus.

¹ Maurits Sinninghe Damsté, *priester van het Bisdom Groningen-Leeuwarden*

De ontmoeting tussen Maria Magdalena en een tuinman bij Jezus' tombe is daar een mooi voorbeeld van (vgl. *Johannes 20:11–18*). Maria Magdalena vraagt aan deze tuinman of hij misschien weet waar Jezus is. De tuinman noemt haar naam: "Maria." En op dat moment, bij het noemen van haar naam, herkent Maria Magdalena de tuinman als Jezus. Blijkbaar kunnen wij mensen de Verrezen Christus ontmoeten omdat wij door Hem worden aangesproken met onze eigen naam; omdat we door Hem herkend worden in onze diepste identiteit. Maria Magdalena's gemis en verdriet, haar eigen "leegte", gingen vooraf aan deze ontmoeting met haar Verrezen Heer.

Het Paasverhaal over de Emmaüsgangers (vgl. *Lucas 24:13–35*) vertelt ook hoe de Verrezen Heer aanvankelijk niet meteen herkend wordt door Zijn discipelen. Twee leerlingen ontmoeten een vreemdeling langs de weg en ze nodigen Hem uit bij hen te blijven als hun gast. Ze gaan samen aan tafel, maar heel onverwacht wordt hun gast, in hun eigen huis, zélf de gastheer. Hij is degene die het brood breekt en zegent. En pas op dat moment "werden hun ogen geopend" en de twee leerlingen herkennen Hem als Jezus. Blijkbaar kunnen wij mensen de Verrezen Christus ontmoeten wanneer wij brood breken en delen met elkaar en met vreemdelingen die wij gastvrij onthalen. Het verdriet en gemis van de twee leerlingen, hun eigen existentiële "leegte", gingen vooraf aan deze ontmoeting met hun Verrezen Heer.

Wanneer onze oogkleppen afvallen, wanneer onze beelden stukgeslagen worden, wanneer wij ons leven vereenvoudigen, dan vangen wij aan Jezus Christus te ontmoeten in ons dagelijkse leven. De omvorming van onze leefomgeving door plaats te maken voor meer stilte en leegte kan ons helpen bij de omvorming van ons hart, bij de reiniging van onze ogen en bij de herijking van onze blik.

Vanuit mijn hermitage op het Spaanse eiland La Palma wens ik u en uw naasten een gezegende ontmoeting met de Verrezen Christus.

HET SACRAMENTSWONDER VAN ST. GERLACH

EN ANDERE EUCHARISTISCHE WONDEREN IN NEDERLAND EN BELGIË

Dat Meerssen met haar Sacramentsbasiliek en Amsterdam met haar Mirakel van Amsterdam en Stille Omgang Eucharistische plaatsen zijn, is bekend. Deze Stille Omgang vindt komend weekend weer in de nacht van 21 op 22 maart 2026 plaats en wel voor de 145ste keer. Minder is bekend is dat één van de eerste sacramentswonderen in Nederland in St. Gerlach plaatsvond. In deze bijdrage worden de beide laatste wonderen uit het leven van St. Gerlach in de context van de Eucharistische transsubstantiatieleer van de katholieke kerk geplaatst.²

Het sacrament van de Eucharistie

In Nederland en België vonden in de Middeleeuwen diverse zogenaamde Sacramentswonderen plaats. Het zijn telkens wonderen die te maken hebben met de Eucharistie, dat wil zeggen met de werkelijke aanwezigheid van Christus in de hostie. Die aanwezigheid raakt het mysterie en kern van het katholieke geloof.

Bij het Laatste Avondmaal op Witte Donderdag stelde Christus het Sacrament van de Eucharistie in. In Markus 14,22-25 wordt dit als volgt beschreven: *Tijdens de maaltijd nam Hij een brood, sprak de zegenbede uit, brak het brood, gaf het hun en zei: 'Neem het, dit is mijn lichaam.'* Door de instelling van de Eucharistie worden de dood en verrijzenis van Christus niet alleen met Pasen herdacht, maar ook in een H. Mis. In het moment waarop de priester in de H. Mis de hemelse consecratiewoorden uitspreekt veranderen het brood en de wijn in het Lichaam en het Bloed van Christus. Dit wordt de transsubstantiatie genoemd. De Eucharistie, de hostie, wordt vervolgens aan de gelovigen bij het ter communie gaan gegeven als spijs voor de ziel. Wie deze spijs met eerbied en een zuiver geweten eet, zal volgens de katholieke leer eeuwig leven. Door de Eucharistie kan de gelovige zijn geestelijk en eeuwig leven van ziel en lichaam voeden en onderhouden. Zij herinnert aan Christus en Zijn zelfopoffering door Zijn kruisdood en zijn liefde voor de mensen.

De Eucharistie in de Bijbel

Voor de transsubstantiatie zijn zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament aanwijzingen te vinden. In het Oude Testament zijn voorafspiegelingen van de Eucharistie te herkennen zoals het manna, het hemelse brood dat voor de Joden uit de hemel neerdaalde bij de uittocht uit Egypte en dat door Mozes in een tabernakel werd bewaard. Net zoals het Joodse paaslam een voorafbeelding van Christus is geweest in de Eucharistie. In het Nieuwe Testament wordt Christus het levende brood genoemd dat uit de hemel is neergedaald (Johannes 6,48-59). Door de Eucharistie worden onze ogen voor God geopend zoals de Emmausgangers bij het breken van het brood Christus herkennen (Lucas, 24, 30). Al bij de eerste Christenen was er eerbied voor het H. Sacrament. Zij schreven voor hoe Christenen ter communie moeten gaan op een wijze dat de geconsacreerde hostie in zijn geheel genuttigd wordt.

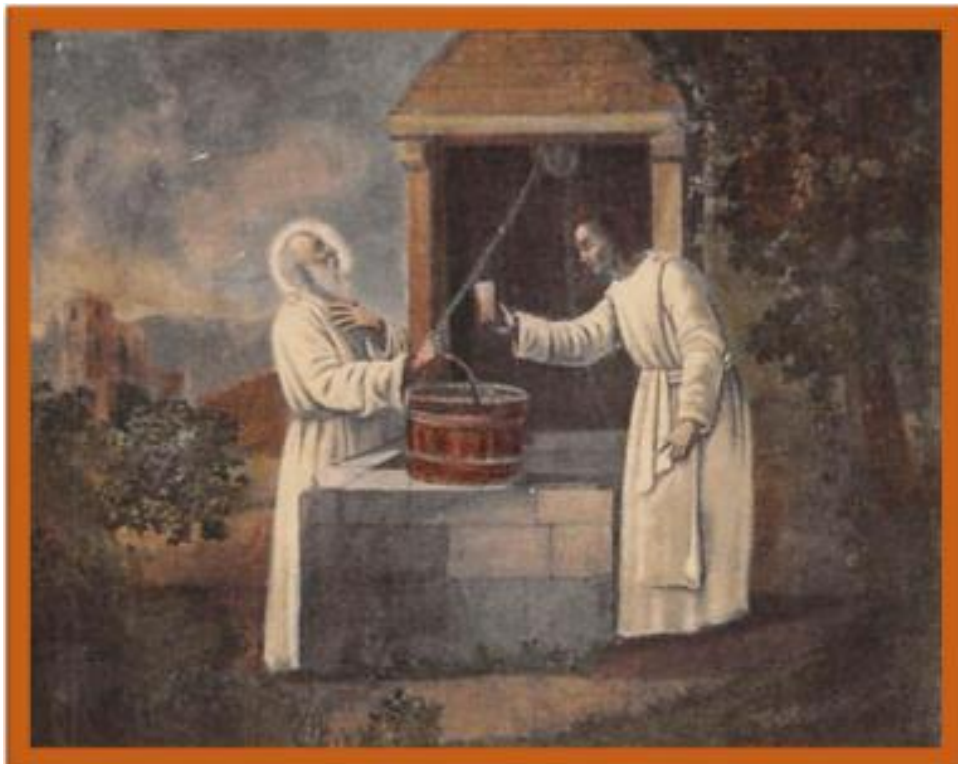
Het Eucharistische wonder van St. Gerlach

In het boek waarin het leven van St. Gerlach beschreven is, de Vita Beati Gerlaci Eremitae uit 1227 ("de Vita") zijn twee wonderen vermeld die verband houden met zijn overlijden. Met het wijnwonder, dat in hoofdstuk 17 van de Vita wordt beschreven, krijgt St. Gerlach een teken dat God zijn verdiensten gewaardeerd worden en dat zijn leven in dienst van God bijna voltooid is. Een neef en naamgenoot

² Deze bijdrage is onderdeel van een overzicht van Eucharistische wonderen in Nederland en België dat na Pasen op de website van Vrienden van St. Gerlach verschijnt.

van Gerlach, een zekere Gerlach uit Maastricht, getuigt van dit wonder waarin God zijn genegenheid voor Gerlach door de verandering van water in wijn kenbaar maakt in de Pasen voorafgaand aan het overlijden van Gerlach. Het verhaal is als volgt.

In de Paastijd nam een priester die voor Gerlach diens kapel de H. Mis had gevierd Gerlach mee om water te putten bij een bron bij de kluizenarij van Gerlach. Toen Gerlach van het water proefde merkte hij dat het water in wijn was veranderd. Gerlach dacht eerst dat de priester hem voor de gek hield. Gerlach had immers al veertien jaar geen alcohol meer gedronken. Hij werd boos op de priester dat die hem in de vastentijd wijn had gegeven. Maar de priester wist niet beter dan dat hij Gerlach water had aangereikt. Gerlach gooide de wijn weg en vroeg de priester om opnieuw water te putten. Maar opnieuw veranderde het water in wijn. Toen Gerlach voor een derde keer water wilde drinken maar opnieuw wijn proefde, besepte hij dat hij met een wonder te maken had en dankte hij God *“die werkelijk wonderbaarlijk is in Zijn heiligen en vrijgevig voor allen die Zijn naam aanroepen”*.

Het daaropvolgende Eucharistische wonder van St. Gerlach houdt verband met zijn sterfbed, dat enkele maanden later aanbrak. Op zijn of haar sterfbed ontvangt een katholiek de laatste communie (het viaticum) van een priester. Zo nodig begeeft de priester zich daartoe naar het huis van de stervende, vroeger begeleid door een lantaarndrager. De hostie voor de stervende wordt daarvoor in een doosje, de pyxis, door de priester meegenomen. De stervende ontvangt na een biecht de ziekenzalving en de hostie als reisgezel die de stervende op zijn of haar weg naar de hemel begeleidt.

Bij het bedienen van een stervende met deze laatste sacramenten kan van alles misgaan. Zo is het niet altijd mogelijk dat een priester op tijd bij de stervende aankomt. Dit probleem deed zich voor aan het sterfbed van St. Gerlach. Op dat moment was er geen priester in de buurt die St. Gerlach het viaticum kon geven. Er werden weliswaar boden op pad gestuurd, maar de abt van Rolduc en de priester aan wie Gerlach was toevertrouwd zouden vanwege de afstand niet op tijd bij zijn kluizenarij kunnen zijn. En de kanunniken van Meerssen, die wel dichtbij gevestigd waren, wilden daar niet voor zorgen omdat zij zich niet voor Gerlach verantwoordelijk achtten.

Toen Gerlach hoorde dat er geen priester zou komen, raakte hij niet in paniek. Hij vestigde zijn hoop op Christus. Aan de aanwezigen zei hij: *"Ik weet op wie ik vertrouwen en ik ben er zeker van dat Hij, Die ik gediend heb, niet de vele inspanningen zal vergeten die ik mij uit liefde voor Hem heb getroost"*.

Vervolgens kwam een oude man in een sneeuwwit kleeid, voorafgegaan door een jonge man, binnen in de kamer waar Gerlach zijn sterfbed had. De oude man groette iedereen en liep naar Gerlach toe. Hij sprak tot hem woorden van troost en sterkte hem met het viaticum en de andere laatste sacramenten. Vervolgens vertrok de oude man weer. Sommigen beweerden achteraf dat die man een abt was. Anderen houden vol dat het St. Servaas was die was gekomen om zijn pelgrim de laatste sacramenten toe te dienen. St. Gerlach gaf daarop aan de aanwezige vrienden de opdracht zijn lichaam te begraven in zijn houten kapel waarna hij op 5 januari 1165 overleed. St. Gerlach werd gehuld in harnas en haren kleeid overeenkomstig zijn wens begraven in zijn kapel.

De transsubstantiatieleer

Na dit eerste Eucharistische wonder, kreeg de Eucharistische devotie een andere wending toen de transsubstantiatieleer in 1215 door paus Innocentius III voor alle katholieken werd afgekondigd. Daarop volgden er vele nieuwe Eucharistische wonderen in onze omgeving, maar ook elders. In die Eucharistische wonderen staan wonderbaarlijke hosties centraal. In die wonderen wordt een bevestiging gezien van de juistheid van de Eucharistische leer van de kerk. Het Eucharistische wonder van Meerssen was het eerste van deze wonderen in onze contreien. Het werd gevolgd door onder andere de wonderen van Niervaert/Breda (1300), Vivisel/Herkenrode/Hasselt (1317), Stiphout (1342), Amsterdam (1345), Brussel (1370), Boxtel (1380) en Boxmeer (1400).

Sacramentsdag en de Sacramentsprocessie (Broonk)

De tijd waarin deze wonderen plaatsvonden was ook de tijd waarin de Sacramentsprocessies zijn ontstaan. Zij zijn verbonden aan het feest van Sacramentsdag dat in 1264 is ingesteld op basis van een visioen van de heilige Juliana van Cornillon.³ Vanaf 1209 had Juliana, die als zuster in een klooster in Luik (Mont Cornillon) verbleef, visioenen van het H. Sacrament waarin werd opgeroepen om het feest van Sacramentsdag in te stellen. Paus Urbanus IV was in die tijd nog geen paus maar aartspriester van het bisdom Luik. Hij was één van de priesters die Juliana over haar visioenen raadpleegde. Als paus zou hij op basis van die visioenen het feest van Sacramentsdag in 1264 voor alle katholieken instellen. Datzelfde jaar werden door Thomas van Aquino in de *Lauda Sion* de hymnen ter verheerlijking van het H. Sacrament geschreven die onderdeel werden van Sacramentsdag. Deze hymnen, zoals het *Ecce panis Angelorum* ("Zie het brood der engelen") dat de hostie als voedsel voor pelgrims ("*cibus viatorum*") beschrijft en het *Tantum Ergo*, een lofzang op het H. Sacrament, worden nog steeds op Sacramentsdag gezongen. Met de instelling van Sacramentsdag werden ook de Stille Aanbidding van het H. Sacrament en het tonen daarvan in een monstrans of in een sacramentstoren gebruikelijk.

Eucharistische wonderen

De Eucharistische wonderen in de 13e-15e eeuw hielden vaak verband met bloedende of bewegende hosties (bloedwonderen), maar ook waren er hosties die door haardvuur niet werden aangetast (brandwonderen). De wonderen dienden als bewijs van de aanwezigheid van Christus in de hostie. Met deze wonderen werden de mensen onderwezen en overtuigd.⁴ De plaatsen waar de wonderen plaatsvonden werden heilige steden.

Brandwonderen en het Oude Testament

De Eucharistische wonderen kunnen worden vergeleken met het braambos dat Mozes zag branden, maar dat toch niet verbrandde (Exodus 3:1-8) of met het doorstaan van het ovenvuur waarin de Babylonische koning Nebukadnezar volgens het Bijbelboek Daniël drie jonge Joden liet gooien die weigerden om afgoden te dienen. Dat wonder werd door Nebukadnezar opgevat als bewijs dat de God van de Joden de God der Goden of de God der koningen was. Wonderen konden zo de ogen van ongelovigen openen.

Links: de drie Joden in het ovenvuur van koning Nebukadnezar.

³ In het bisdom Luik werd deze feestdag al in 1246 ingesteld.

⁴ Op de toegangspoort tot de Heilige Stede in de Amsterdamse Kalverstraat stond de spreuk: "*Signa et mirabilia fecit in te Deus excelsus*" ("tekenen en wonderen heeft de hoogste God in u gedaan").

Op de website van de Vrienden van St. Gerlach worden binnenkort enkele van deze sacramentswonderen van Nederland en België beschreven. Hieronder volgt alvast een schematisch overzicht van deze wonderen:

Plaats	Jaar	Bloed/vlees?	Brandwonder?	Bewegende hostie/viaticum?
St. Gerlach	1165	-	-	Ja
Meerssen 1	1222	Ja	-	-
Meerssen 2	1465	-	Ja	-
Niervaert	1300	Ja	-	-
Viversel	1317	Ja	-	Ja
Stiphout	1342	-	Ja	-
Amsterdam 1	1345	-	-	Ja
Amsterdam 2	1452	-	Ja	-
Middelburg	1374	Ja	-	-
Brussel	1370	Ja	-	-
Boxtel	1380	Ja	-	-
Boxmeer	1400	Ja	-	-
Bergen	1422	Ja	-	Ja
Alkmaar	1429	Ja	Ja	-
Solwerd	1502	-	--	Ja

De meeste van deze wonderen zien op de verandering van een hostie in bloed of vlees. Maar er zijn ook brandwonderen waarin hosties ongeschonden uit vuur gehaald worden en wonderen met bewegende hosties. Al deze wonderen moeten mensen overtuigen van de waarheid van de Eucharistische leer. Die overtuigingskracht wordt vergroot door bij de beschrijving van de wonderen getuigen en deskundigen en autoriteiten op te voeren. Soms worden ongelovigen die de wonderen niet willen zien of horen door de menigte of autoriteiten bestraft. In de Middeleeuwen waren deze ongelovigen meestal mensen uit de lokale Joodse gemeenschappen. Zij werden verdacht van het doorsteken van hosties, waarna die hosties gingen bloeden. In de 17^e eeuw waren het de protestanten die zich door de Eucharistie en de wonderen niet lieten overtuigen en in de 20ste eeuw richtte de Eucharistische devotie zich tegen de nieuwe heidenen, waaronder met name communisten en nationaalsocialisten.

Het Spinnenwonder

Boven: H. Norbertus die mede vanwege het spinnenwonder als Eucharistisch heilige met monstrans wordt afgebeeld.

De meest merkwaardige Eucharistische wonderen in onze regio zijn voor mij de spinnenwonderen. Bekend is het spinnenwonder van de H. Norbertus. Toen Norbertus eens de H. Mis opdroeg bij de monniken van Rolduc, viel een giftige spin in de geconsacreerde wijn. Omdat hij deze wijn niet mocht weggooiden, dronk hij uit de kelk. Toen hij daarna niesde kwam de spin uit zijn neus tevoorschijn. Dit wonder is afgebeeld in de crypte van Rolduc. St. Gerlach zal ongetwijfeld van dit wonder gehoord hebben, want hij bezocht kort na het overlijden van St. Norbertus wekelijks Rolduc. St. Gerlach is om die reden trouwens ook zelf in een glas-inloodraam in de crypte van Rolduc afgebeeld.

BERICHT VAN DE STICHTING PELGRIMSWEGEN EN VOETPADEN

Vrijdag 3 april 2026 • Kruisweg Houthem van Meerssen naar het Kruiswegparkje in Houthem - Sint Gerlach • *11,5 km rondwandeling*

Op Goede Vrijdag begint om 12:30 uur vanaf de Basiliek van het Heilige Sacrament te Meerssen een tocht naar en langs de Geul, natuurgebied de Dellen, de oude Mergelgroeve, Geulhem en natuurgebied Ingendaal naar Houthem - Sint Gerlach (7,5 km).

Om 15:00 uur is de bezinning bij een bijzondere 'kruiswegmuur' buiten de kerk. Na de pauze gaan we door het Geuldal terug naar Meerssen (4 km).

EEN NIEUWE KAPEL VOOR ST. GERLACH IN HET KRUISWEGPARK VAN HOUTHEM

We willen vanuit Vrienden van St. Gerlach, mede met het oog op de viering in 2027-2028 van het Jubileum van 300 jaar Gerlachuskerk en erkenning van St. Gerlach als heilige het kruiswegpark verder verfraaien met een eenvoudige kapel tegen de muur van het kerkhof. Het gaat om een zogenaamde voetval, zoals die bijvoorbeeld te zien is langs de Daelhemmerweg tussen Valkenburg en Sibbe (zie hieronder). We hebben hiervoor vanuit Vrienden van St. Gerlach een partij oude mergelstenen gekocht, die we vanaf deze zomer daarvoor hopen te kunnen gebruiken. Omdat de professionele bouw van een kapel met nieuwe stenen te kostbaar is, hopen we met steun van vrienden van St. Gerlach toch dit nieuwe project later dit jaar of in de eerste helft van volgend jaar goed te kunnen afronden. Gedachte is in eerste instantie om in plaats van een nis een afbeelding van St. Gerlach en St. Servaas aan het sterfbed van St. Gerlach te plaatsen, zoals die ook in de Gerlachuskerk te zien is met een gebedstekst aan de voet van de kapel en een bord met enige uitleg ernaast. Aldus worden in het park Eucharistie (Witte Donderdag) en de kruisdood van Christus (Goede Vrijdag) in de Paasweek met elkaar verbonden. Misschien kunnen we een werkgroepje vormen dat zich met de realisatie van dit project de komende maanden zal bezighouden. U kunt hiervoor contact opnemen met ons via één van onze bestuurders of via info@vriendenvansintgerlach.nl.

ST. GERLACH IN KAULILLE (BELGISCH-LIMBURG)

Begin van dit jaar kregen we bericht uit Kaulille in Belgisch-Limburg (dichtbij Weert) over een groot Gerlachbeeld in de lokale Petruskerk. Daarover werd door de afzender, Jef van Bussel, de volgende informatie gegeven.

Van Houthem bij Valkenburg 'verhuisde' Gerlachus rond 1890 naar zijn Kauliller versie. Initiatiefnemer was E.H. Petrus Houben. Die was toen pastoor in Kaulille. Hij was afkomstig uit Eys, in het Nederlands-Limburgse heuvelland. Eys ligt nog geen 15 km gaans van Houthem, waar Gerlachus werd vereerd. Met de Gerlachusverering bewoog pastoor Houben zich dus allicht op vertrouwd terrein.

In Kaulille werd Gerlachus niet op zijn naamdag, 5 januari, vereerd. Pastoor Houben besepte wellicht dat die vijfde hem in Kaulille weinig zou opleveren. Hij 'prikte' de eerste dag van de achtdaagse verering van Gerlachus in Kaulille op Pinkstermaandag, een feestdag met voldoende kerkelijk karakter om genoeg gelovigen tot in zijn gebedshuis te krijgen. Geen koude januaridagen om de heilige te vereren, maar acht opeenvolgende lentedagen, met kans op aangename temperaturen.

boven: het beeld van Gerlachus in de gerestaureerde kerk van Kaulille met een koe aan zijn voeten.

Een relik, een stukje bot van Gerlachus werd in een houder na de mis ter verering aangeboden. De 'bedevaarders' schoven aan, kusten de relikhouder en deponeerden een gift in de offerschaal. Reliekhouder en relikwie waren in de Achelse Kluis samengesteld, verzegeld en door de abt voor echt verklaard. Vanaf 29 juli 1891 mocht de relikwie, met toestemming van bisschop Rutten, in de kerk tentoongesteld en vereerd worden.

Boven: de Kauliller relikhouder van Gerlach, met centraal in de ster een stukje bot.

De bisschop van Luik die toestemming gaf voor de verering van St. Gerlach in Kaulille was Martin Rutten (1841-1927). Hij was afkomstig uit het bij Maaseik gelegen Geistingen. Deze Nederlandstalige Limburgse bisschop was het zesde van tien kinderen van Jan Rutten en Petronella Zegers, die een grote boerderij in Geistingen hadden. Twee jaar geleden bezocht ik deze boerderij, waar onder andere nog een groot portret van de bisschop hangt. De boerderij werd toen nog steeds bewoond door één van de nakomelingen van Jan Rutten en Petronella Zegers. Het bisdom Luik strekte zich in de tijd van Martin Rutten overigens nog uit over de provincies Luik en Belgisch-Limburg, waardoor het tweetalig was. Dat een Limburger bisschop van Luik werd, was dus niet zo vreemd.

Als boerenzoon zal bisschop Martin Rutten de verering van St. Gerlach als veeheilige hebben aangesproken. De verering van St. Gerlach als veeheilige is in Kaulille, net als in veel plaatsen elders, de afgelopen vijftig jaar helaas verdwenen met de secularisering en de opkomst van de moderne landbouw. In een periode waarin de landbouw en veeteelt in de verdrukking zijn, kan St. Gerlach op dit gebied echter allicht her en der weer in zijn functie hersteld worden, zoals eerder dit jaar in Trembleur geschiedde. Mogelijk dat ook in Kaulille en elders de verering van St. Gerlach als veeheilige in een modern jasje weer kan herleven. Dat is allicht ietsom de komende jaren af en toe bij stil te staan in de aanloop naar het jubileum van de erkenning door de paus in 1728 van St. Gerlach als heilige.

NOMINATIE VRIENDEN VAN ST. GERLACH VOOR DE KCR CULTUURPRIJS 2026

Onderwerp: nominatie voor de KCR Cultuurprijs 2026

Datum: 2026-03-03 10:55

Afzender: secr@1valkenburg.nl

Ontvanger: info@vriendenvansintgerlach.nl

Geachte meneer / mevrouw,

Op zaterdag 18 april 2026 vanaf 15.00 uur reikt de Kunst en Cultuurraad Valkenburg a/d Geul in de Kloosterkerk aan de Oosterweg de Kunstprijs en de Cultuurprijs 2026 uit.

De kunstprijs gaat naar iemand die zich in algemene zin verdienstelijk heeft gemaakt door zich op een actieve en creatieve manier in te > zetten voor de kunst en met een klein of groots kunstproject een positieve bijdrage levert aan het kunstaanbod binnen de Gemeente Valkenburg a/d Geul.

De cultuurprijs wordt uitgereikt aan iemand die zich op bijzondere wijze heeft gemanifesteerd op het culturele vlak: een cultureel evenement of een succesvol initiatief dat een positieve bijdrage levert aan de Gemeente Valkenburg en een goede stimulans is voor het culturele aanbod binnen de Gemeente.

Zoals u misschien hebt gezien, hebben wij in de december-editie van de Mazjerang een algemene oproep gedaan om voordrachten aan te leveren voor kandidaten voor beide prijzen. Op basis van deze aanbevelingen hebben wij een selectie gemaakt van degenen die aan de criteria voldoen.

Het is ons een genoegen u te kunnen mededelen dat u als een van de genomineerden voor de Cultuurprijs 2026 bent uitgekozen.

We nodigen u en uw naaste familieleden / vrienden dan ook van harte uit om zaterdag 18 april 2026 vanaf 15.00 uur de beide prijsuitreikingen bij te wonen en wellicht de fel begeerde Cultuurprijs in ontvangst te nemen.

Namens het bestuur van de KCR,

Willem Vermeer, voorzitter

Carla Wijers
secretaris

secr@1valkenburg.nl

<https://1valkenburg.nl>

<https://www.facebook.com/1valkenburg>